

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 19, 01103 Vilnius, tel. +370 5 239 1001,
El. paštas zum@zum.lt, <http://www.zum.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188675190

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2026-06

Nr. 2D-

Į 2026-05-14

Nr. S-1518

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS IŠVADOS

Vykdydami Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio 2026 m. gegužės 14 d. rezoliucija Nr. S-1518, ir atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2026 m. gegužės 13 d. sprendimo Nr. SV-S-679 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.1 papunktį, pakartotinai teikiame Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos pieno sektoriuje draudimo įstatymo projekto Nr. XVP-395(2)“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekto tikslas – pateikti Lietuvos Respublikos Seimui Vyriausybės išvadą dėl Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos pieno sektoriuje draudimo įstatymo projekto Nr. XVP-395(2) (toliau – Projektas Nr. XVP-395(2)).

Nutarimo projekte siūloma iš esmės pritarti Projektui Nr. XVP-395(2), tačiau siūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti, atsižvelgiant į pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Pažymėtina, kad Projekte Nr. XVP-395(2) yra atsižvelgta į pieno rinkos dalyvių ir į Žemės ūkio ministerijoje sudarytos darbo grupės, patvirtintos žemės ūkio ministro 2025 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. 3D-380 „Dėl darbo grupės teisinio reguliavimo pieno sektoriuje pasiūlymams parengti sudarymo“, pateiktus pasiūlymus. Nutarimo projekte išdėstytos techninio tikslinamojo pobūdžio pastabos ir pasiūlymai dėl Projekto Nr. XVP-395(2) tobulinimo, kurie nekeičia Projekto Nr. XVP-395(2) teisinio reguliavimo nuostatų. Siūloma tikslinti šias nuostatas:

- patikslinti įstatymo taikymo išimtis, paliekant kainodaros išimtis kooperatyvams, pieno gamintojų organizacijoms ir aukcionams, tačiau išlaikant bendrųjų sutartinių santykių bei pieno kokybės reikalavimų taikymą;
- patikslinti sąvokas („pieno gamintojų organizacija“, „pieno pirkimo–pardavimo sutartis“, „priedas“), jas suderinant su ES bei nacionaliniais teisės aktais;
- nustatyti, kad Vyriausybės įgaliotų įstaigas, kurios atliktų įstatymo nuostatų laikymosi priežiūrą;
- aiškiau apibrėžti priežiūros institucijų teises, funkcijas ir taikytinas procedūras, numatant, kad jos taikytų Nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymo procedūras;

- patikslinti konfidencialios informacijos apsaugos ir pareiškėjų anonimiškumo užtikrinimo nuostatas;
- suteikti priežiūros institucijoms galimybę pripažinti ir kitas atsakomybę lengvinančias aplinkybes;
- detalizuoti baudų skyrimo tvarką, aiškiai apibrėžiant pažeidimo pobūdžio, trukmės ir masto vertinimo kriterijus bei jų koeficientus;
- nustatyti aiškų teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo atlikimo terminą ir įpareigoti kompetentingas institucijas iki 2026-07-31 priimti įgyvendinamuosius teisės aktus.

Norime atkreipti dėmesį, kad Projektu Nr. XVP-395(2) nėra panaikinamas Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 148 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas laisvų derybų principas. Sutarties šalims ir toliau paliekama teisė derėtis dėl visų esminių sutarties sąlygų, įskaitant pieno pirkimo kainą, kainos apskaičiavimo formulę, priedus, priemokas, sutarties trukmę ir kitas sąlygas.

Projektu Nr. XVP-395(2) numatomas skirtingas reguliavimo intensyvumas priklausomai nuo pieno pardavėjų derybinių galių ir derybinių galių pusiausvyros tarp pieno pardavėjų ir pieno pirkėjų. Projekto Nr. XVP-395(2) 4 straipsnio 1 dalies 3–6 punktuose nustatytos nuostatos taikomos tik neterminuotoms sutartims.

Projektu Nr. XVP-395(2) siekiama reguliuoti tokią situaciją, kai dėl objektyviai egzistuojančio derybinių galių disbalanso, ypač smulkiųjų pieno gamintojų atveju, derybos dėl sutarties sąlygų faktiškai nevyksta. Tokiais atvejais pieno gamintojai dažnai neturi realių galimybių paveikti jiems siūlomų sutarties sąlygų ir yra priversti priimti pieno pirkėjo vienašališkai nustatytas sąlygas. Būtent todėl neterminuotų sutarčių atveju projektu nustatomi tam tikri apsauginiai mechanizmai, skirti užtikrinti didesnę kainodaros skaidrumą ir vienodų sąlygų taikymą panašioje situacijoje esantiems pieno gamintojams. Šie mechanizmai nepanaikina galimybės derėtis dėl kainos ar jos sudedamųjų dalių. Priešingai, pieno pirkėjas ir pieno pardavėjas gali susitarti dėl priedų ir priemokų taikymo, tačiau jų bendra suma negali viršyti 20 procentų pieno pirkimo kainos. Taigi, derybos dėl priedų ir priemokų išlieka galimos, tačiau nustatoma apsauginė riba, skirta užkirsti kelią situacijoms, kai didelė kainos dalis perkeliama į individualiai nustatomus priedus ir priemokas, sudarant prielaidas vienodomis sąlygomis pieną parduodantiems gamintojams taikyti nepagrįstai skirtingas supirkimo kainas.

Tuo tarpu terminuotų sutarčių atveju šalys gali laisvai susitarti dėl pieno kainos struktūros, priedų, priemokų ir jų dydžių. Taigi, tais atvejais, kai tarp pieno pirkėjo ir pieno pardavėjo egzistuoja pakankama derybinių galių pusiausvyra ir šalys yra pajėgios susitarti dėl individualių sutarties sąlygų, Projektas Nr. XVP-395(2) neriboja jų galimybės sudaryti terminuotas sutartis bei laisvai derėtis dėl sutarties sąlygų. Gamintojai, sudarydami fiksuotos trukmės sutartį, gali derėtis dėl kainos, jiems netaikomos nuostatos dėl priedų dydžio ribojimo.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) byloje C-2/18 yra pažymėjęs, kad valstybės narės turi joms likusią kompetenciją imtis priemonių kovos su nesąžininga komercine praktika srityje, kuriomis siekiama reguliuoti laisvomis derybomis paremtą kainų nustatymo procesą, net jei šios priemonės turi įtakos laisvų derybų dėl kainos, mokėtinos už žalio pieno pristatymą, principui. ESTT pripažino, kad pieno sektoriuje egzistuojantis derybinių galių disbalansas gali pateisinti nacionalines priemones, kuriomis siekiama apsaugoti silpnesniąją sutarties šalį ir užtikrinti sąžiningesnius konkurencijos bei kainodaros principus. Pažymėtina, kad Projektu Nr. XVP-395(2) ir yra siekiama reguliuoti kainų nustatymo procesą, kadangi ypatingai smulkūs pieno gamintojai neturi derybinių galių ir negali paveikti pieno kainų lygio. Todėl Projektu Nr. XVP-395(2) yra siekiama užtikrinti, kad pieno gamintojai, nesant derybinių galių pusiausvyros, nebūtų įpareigoti sutikti su

pirkėjų nustatytomis pieno pirkimo sąlygomis, nors kitiems tokiomis pat sąlygomis parduodantiems pieną gamintojams būtų taikomos geresnės sąlygos, nustatytos per derybas, kuriose labiau laikomasi pusiausvyros.

Atsižvelgiant į tai, Projektu Nr. XVP-395(2) siūlomas reguliavimas nepaneigia laisvų derybų principo, bet nustato proporcingas apsaugos priemones tais atvejais, kai derybinės galios nėra subalansuotos. Gamintojai, kurių santykiuose su pieno pirkėjais užtikrinama didesnė derybų pusiausvyra, gali sudaryti terminuotas sutartis ir laisvai derėtis dėl visų kainos elementų. Tuo tarpu gamintojai, kurių derybinė padėtis yra silpnesnė ir kuriems dažnai tenka priimti vienašališkai nustatomas sąlygas, yra apsaugomi reguliacinėmis priemonėmis, kartu išsaugant galimybę derėtis dėl priedų ir priemokų iki įstatyme nustatytos ribos (20 proc.).

Pažymėtina, kad remiantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 16 straipsnio 2 dalies bei Konkurencijos įstatymo 4¹ straipsniu, taip pat atsižvelgiant į Projekto Nr. XVP-395(2) 4 straipsnio nuostatas dėl draudžiamų nesąžiningos prekybos praktikos veiksmų, Nutarimo projekte siūloma atlikti numatomo reglamentavimo poveikio konkurencijai vertinimą.

Nutarimo projektas 2026 m. gegužės 18 d. (TAIS Nr. 26-7587) buvo paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje. Projektas buvo derintas su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Teisingumo ministerija, Konkurencijos taryba, Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba ir Žemės ūkio agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Teisingumo ministerija, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba pateikė pastabas ir pasiūlymus, pagal kuriuos patikslintas Nutarimo projektas. Su šiomis institucijomis pastabos derintos darbo tvarka. Konkurencijos taryba pritarė be pastabų, Žemės ūkio agentūra prie Žemės ūkio ministerijos pastabų Nutarimo projektui nepateikė.

Pastabas pateikė Lietuvos pienininkų asociacija „Pieno centras“, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija, Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų asociacija „Kooperacijos kelias“, Lietuvos pieno ūkių asociacija. Su šiomis institucijomis 2026 m. birželio 4 d. buvo organizuotas pasitarimas pateiktoms pastaboms aptarti. Pagrindinės socialinių partnerių pastabos:

- dėl draudžiamųjų veiksmų nustatymo ir pieno pardavėjams (dvišios atsakomybės principų įtvirtinimo). Pieno perdirbimo įmonių vertinimu, draudžiamieji veiksmai dėl vienašališko sutarties nutraukimo be pranešimo per sutartyje nustatytą terminą bei dėl vienašališko sutarties sąlygų pakeitimo turi būti taikomi ir pieno pardavėjams;
- dėl priedų ir priemokų dydžių ribojimo – nepritaria, kad maksimalus dydis būtų 20 proc. (siekiama 30 ar 40 proc. priedų dydžio);
- dėl pieno tyrimų laboratorijos. Pieno perdirbimo įmonių atstovai siūlo atsisakyti nuostatos, kad visas iš pieno gamintojų perkamas pienas turi būti ištirtas valstybės valdomoje akredituotoje laboratorijoje;
- kitos pastabos yra dėl ūkio subjektų, prekiaujančių pieno gaminiais, įtraukimo į įstatymo reguliavimo sritį (manoma, kad prekybininkai turi būti įtraukti); dėl įsigaliojimo datos (siūlo, kad įstatymas įsigaliotų 2027 m. gegužės 1 d.); dėl įstatymo netaikymo prekiaujant pienu tarp supirkimo įmonių ir pieno perdirbimo įmonių.

2026-06-05 Nutarimo projektas (Nr. 26-7587(2)) buvo pateiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybei. Į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2026-06-12 išvadoje Nr. NV-1601 pateiktas pastabas atsižvelgta. Nutarimas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Ekonomikos politikos grupės 2026-06-11 pažymoje Nr. NV-1589 pateiktas pastabas.

Nutarimo projektas 2026-06-16 buvo svarstytas LRV Tarpinstituciniame pasitarime, kuriame buvo pristatytos Projekto Nr. XVP-395(2) nuostatos, išklaustytos socialinių partnerių pastabos bei pateikti argumentai dėl neatsižvelgimo.

Nutarimo projektui įgyvendinti institucijų ir (ar) įstaigų informacinių sistemų pakeitimams papildomų lėšų nereikės. Numatoma, kad įstatymo priežiūrą vykdytų Žemės ūkio agentūra prie Žemės ūkio ministerijos bei Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba. Numatoma, kad galimai VĮ Žemės ūkio duomenų centrui reikėtų į jo valdomą Pieno apskaitos informacinę sistemą įtraukti naują požymį apie sudarytų pieno pirkimo–pardavimo sutarčių trukmę.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas pagal Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, neatliekamas.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos direktyvų ar kitų Europos Sąjungos teisės aktų, nenotifikuotinas Europos Komisijai.

Priėmus Nutarimo projektą, reikės priimti poįstatyminius teisės aktus, patvirtinti baudų už įstatymo pažeidimus apskaičiavimo ir skyrimo tvarkos aprašą, ūkio subjektų veiklos priežiūros institucijų vadovams patvirtinti teisės aktus dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros.

Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimas nebus atliekamas, nes vertinama, kad administracinė našta ūkio subjektams prisitaikant prie naujo reguliavimo bus nedidelė. Ūkio subjektai turėtų pasirengti priedų ir priemonių mokėjimo tvarką, kurioje turėtų būti susisteminti ir (ar) pakoreguojami pagal siūlomo reguliavimo nuostatas mokami priedai ir priemonės už perkamą pieną.

Nutarimo projektui įtraukti į teisės sistemą kitų teisės aktų priimti nereikės.

Nutarimo projekte nereglamentuojamas asmens duomenų naudojimas.

Antikorupcinis vertinimas neatliekamas, kadangi nereguliuojami Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme numatyti atvejai.

Nutarimo projektą parengė Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Tvarios žemės ūkio gamybos ir maisto pramonės departamento (direktorius Saulius Jasius, tel. +370 5 239 1146, el. p. saulius.jasius@zum.lt) Maisto pramonės ir kokybės skyriaus (vedėja Jolita Martutaitytė, tel. +370 5 239 1162, el. p. jolita.martutaityte@zum.lt) patarėja Rūta Savickienė, tel. +370 5 239 1161, el. p. ruta.savickiene@zum.lt.

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 8 lapai.

Ministras

Andrius Palionis

Rūta Savickienė, tel. +370 5 239 1161, el. p. ruta.savickiene@zum.lt